



ישא ברכה



יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ד

גליון מס' 490

ערש"ק פרשת "בראשית" כ"א בתשרי תשע"ו

שבת מברכין מרחשון
ר"ח מרחשון
ביום שלישי רביעי
המולד לבילי שלישי
בשעה 5, 51 דק'
10-1 חלקים

זאת הדרך לכו בה!

זוכים אנו להתחיל מחדש בלימוד תורתנו הקדושה הפותחת באות ב' הרומזת לברכה ולא באות א' הרומזת לארור. ובאמת שכל הברכה והטובה טמונה בתורת ה' תמימה משיבת נפש, המלמדתנו אורחות חיים למעלה למשכיל, הנהגות ישרות המוליכותנו בנתיב מישרים ליצלוח בביטחה בין גלי הים הסוערים של העולם הזה - הישר אל חוף מבטחים - ארצות החיים העולם הבא! ניקח ונלמד פנינה אחת מיני רבות "צידה לדרך" המופיעה בפרשתינו "זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלוקים אדם בדמות אלוקים עשה אותו". ובגמרא נדרים (ירושלמי פ"ט ה"ד) תניא, רבי עקיבא אומר "ואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה, בן עזאי אומר, זה ספר תולדות אדם - כלל גדול מזה! וביאר "התורה תמימה" שרבי עקיבא רמז למעשה שמובא בגמרא שבת (לא). שבא עובד אלילים לפני הלל שילמדנו כל התורה כשהוא עומד על רגל אחת, אמר לו, "מה דעליך סני לחברך לא תעביד", כמו שעליך שנוא זה שיעבור על דבריך, כך לא תעבור אתה על מצוות ה' שבאת ללמוד תורתו וזהו יסוד התורה "ואידך פירושא זיל גמור", והמשך ללמוד בכדי שתדע מה שנואי על ה'. ובן עזאי מוסיף שהרי מדברי רבי עקיבא משמע באם אינו חושש לכבוד עצמו, אינו דרוש לחוש גם על כבוד אחרים ועל זה אומר: "זה ספר תולדות אדם בצלם אלוקים עשה אותו". הנה אין ראוי להקל בכבוד זולתו לא רק משום שמה שנוא עליך אל תעשה לחבירך אלא גם משום שנברא בדמות אלוקים, ואם מיקל בכבודו הוא מיקל בדמות היוצר! נמצינו למדים הפלא ופלא שחובה רבה מוטלת עלינו להזהר בכבוד הזולת. ורבותינו ראשונים ואחרונים מסרו נפשם והתייגעו יגיעה רבה לזכות במידה יקרה זאת. והעיד רבינו ר' חיים פלאגי זצוק"ל שעבד על עצמו עד שמוכן הוא לתת כל הון שבעולם ולא לצער בריה קלה! ומסופר על ר' אליהו לאפיאן זצ"ל שפעם עמד בפתח בית הכנסת ונתן "שבת שלום" וביקש מחילה ממאות המתפללים, אחד אחד, שעברו מלפניו, על מה "הסער" הגדול? משום שחשש שבעת שנכנס לתפילה דרך על מישהו, יתכן שהיתה זו אבן או רגל השולחן, אולם יתכן שהיתה זאת רגלו של יהודי ולא נתקררה דעתו של אותו צדיק עד שביקש פנים אל פנים מחילה מכל המתפללים - כזה ראה וקדש! ורבינו בעל "האיגרות משה" בהיותו למעלה מגיל שמונים חש בליבו, וערך חשבון נפש, על מה ולמה הגיע לו יסורים אלו, פישפש ומישמש במעשיו והעבירם לפניו במחשבתו בסרט נע ומסקנתו יש בה לזעזע "אמות הבנין"! בערך בגיל חמש בהיותו בחיידר נשאל שאלה וחברו לא ידע תשובה והוא ענה במקומו ויתכן שנכשל בכך "שהתכבד בקלון חבירו". והדברים מזעזעים ומדהימים, נמצא שבכל עשרות השנים שחלפו לא מצא אותו צדיק עוון ודופי במעשיו עד שהגיע למסקנה שבגיל הרך בעוד במצוות אינו מחויב התנהג בצורה שאינה הולמת יהודי הנברא בצלם! אחים יקרים, ניקח הדברים לליבנו, נתפלל לה' יתברך שזוכה ליישם זאת בחיינו ויהיה כנר הדלוק בחשכת היער האפל - העולם הזה - המורה לנו זאת הדרך הבטוחה לכו בה בביטחה!

חיים של תורה!

"תורת ה' תמימה משיבת נפש". כל יהודי צריך לפצוח בשירה עת מתחילים בסיעתא דשמיא שוב את פרשיות התורה הקדושה. פרשיות נפלאות שכל כך ניתן ללמוד מהן. פרשיות אלוקיות היכולות להאיר את חיינו ולגרום לנו עונג אין סופי. כמה צריכים אנו להתענג על כך פרשה ופרשיה בתורה הקדושה ולשמוח שקיבלנו מתנה כה יקרה. וכבר התבטא החפץ חיים זצ"ל ואמר: אילו היו מספרים לנו שנמצא חיבור מאת גבריאל המלאך, כמה היינו משתוקקים לקרותו, והרי לפנינו חיבורו של ריבון העולמים בכבודו ובעצמו! כולנו רוצים להתקרב לבורא עולם, כולנו רוצים למצוא חן בעיניו. רבי שמואל מסונציב זיע"א אמר שקיימות דרכים רבות להתקרב אל ה' יתברך. אך הדרך הבטוחה ביותר ללא סכנה היא על ידי התורה הקדושה. ומה נעימים וחשובים דבריו של הגאון מוילנא זצ"ל, שכל תיבה ותיבה שאדם לומד בתורה הקדושה, שקולה כנגד כל המצוות. כמה צריכים אנו להדבק בתורה הקדושה ולהשקיע זמן ומאמץ בלימודה. כמה תהיה נוקבת השאלה ביום הדין הגדול והנורא אחרי מאה ועשרים שנה: קבעת עיתים לתורה? איך נוכל לעמוד בתוכחה ובבושה מהמעמד ומעצם השאלה? והרי התורה הקדושה איך ערוך לה, אין נפלא ממנה, אין יקר ממנה, כיצד ניתן שלא ללומדה ולחיות על פיה. על כולנו להתחזק בעת הזאת, עת אנו עומדים בפרשה הראשונה של תורתנו הקדושה בלימוד התורה בכמות ובאיכות, לפקוד את ספסלי בית המדרש ולחיות חיים של תורה, חיים של קדושה וטהרה!

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

ת"א	17:54	18:51	19:27
י-ם	17:39	18:50	19:30
חיפה	17:46	18:50	19:27
ב"ש	17:57	18:52	19:29

הפטרה: כה אמר

מיטעמים לשבת

דינים ופורענויות, הרי שהיהודים תחילה סובלים הם צרות ויסורים ולסוף זורה להם היום עם שמש ישועה ומרפא, ואילו לגבי אומות העולם הדברים הפוכים. תחילה זורה להם היום, אך סופם הלילה. כדרך שאמרו חכמינו: "צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלום, והרשעים תחילה שלום וסופן יסורים". לפיכך אצל היהודים השבת ביום השביעי של השבוע, ואצל אומות העולם ביום הראשון של השבוע, משום שהיהודים - תחילתם עמל ויגיעה וסופם מנוחה ושלוה, בעוד הגויים - תחילתם מנוחה ושלוה וסופם עמל ויסורים...

(מעיינה של תורה)

"וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאוד" (א, לא)

בכל הבריאה נאמר "כי טוב". ורק בסופה נאמר "והנה טוב מאוד". פירש רבינו הרמ"ק זצ"ל, ש"מאוד" זה הוא על ההתחדשות שבבריאה: פריחה לאחר קמילה, זריחה מחודשת, המעניקה טעם מחודש לכל. ואף הלימוד, אם יעשה בתחושת התחדשות, יקבל תנופה וחיית: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים!"

(מעיינן השבוע)

לבין שורשי הנהגת החסד "אשר מעל לרקיע!"

(מעיינן השבוע)

"יהי מארת ברקיע השמים" (א, ד)

המילה "מארת" נכתבה בכתב חסר, בלא ו', ומדוע? אמר הגאון רבי מיימון בן עטר זצ"ל, שהוא לרמז כי מאור השמש והירח אינו מושלם. ואימתי מלא, לעתיד לבוא, שנאמר "והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים, ביום חבוש ה' את שבר עמו, ומחץ מכתו ירפא!" ולפיכך נאמר גם "יהי מארת", ולא "יהי מאורות", בלשון רבים, לרמז שהמאורות הגדולים יזהירו רק לעתיד לבוא.

(מעיינן השבוע)

"ויהי ערב ויהי בקר יום אזור" (ח, א)

כתב בספר אמרי שפר: אצל יהודים הולך היום אחרי הלילה, והלילה מתייחס אל היום הבא, ואילו אצל גויים הולך הלילה אחרי היום, והלילה מתייחס אל היום החולף. הלילה מסמל חושך ויסורים,

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א, א)

יש לפרש בדרך רמז, כי הנה חובה קדושה מוטלת על כל יהודי בראש ובראשונה להאמין באמונה שלמה ותמימה מבלי חקירות, שהשם יתברך ברא את העולם, ורק אם נתחזקה אצלו האמונה בלב ונפש, אזי ניתנה לו רשות לחקור ולהתעמק עד שיבין זאת גם מצד השכל. וזהו שאומר הכתוב: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" - בראש ובראשונה צריך האדם להאמין באמונה שלמה שהשם יתברך ברא את השמים ואת הארץ.

(תורת הפרשה)

"ויבדל אלקים בין המים אשר מעל לרקיע ובין המים אשר מתחת לרקיע" (א, ז)

באר רבינו הרמב"ם ז"ל שאין הכונה להבדלה פיזית, שהרקיע חוצץ כביכול בין המים שמעליו למים שתחתיו. אלא הכונה כאן להבדלה מהותית, כמו "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך". כי המים הם סמל החסד והחיים לעולם, ויש הבדל בין החסד בגשמי שבבריאה, "אשר מתחת לרקיע",

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

עליו. והוא לא ידע שהיא הלבאיא, רק חשב שהוא כלב, והכה אותה במטה!... והיא נוהמת. ויוסף להכותה להוציאה מבית הכנסת. ובאותה שעה בא הממונה עליה, ועימו מעבדי המלך להוליכה אל המלך, שרצה ליתנה במתנה לשר גדול אחד שהיה נוסע דרך עיר באותה שעה, וכשלא מצאה בחצרה, התחילו לחפש אחריה עד ששמעו נהמתה ממכות הרב שהיה מכה אותה, אז הלכו אחרי הקול. המו ראו גם תמהו, ותפסוה והוליכוה... ואז נודעה קדושת הרב זיע"א גם לעיני הגויים..."

בבית העלמין שבחברון טמון רבה של העיר, הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל, הנודע על שם יצירת הענק בת עשרת הכרכים "שדה חמד". כל ימיו נזהר שלא ליהנות מאדם, והתפרנס ממשכורתו הזעומה וממכירת ספריו. פעם בא לפניו אדם וביקש ולהעניק לו ארנק גדוש דינרי זהב. משסירב ליטלו, אמר: רבינו, חשוך בנים אני, ואיש שיבה התגלה לי בחלומי ואמר שאעלה לחברון ואושע מפי הרב. או אז נדרתי סכום זה לצדקה!". ענה הרב: "הרי לפניך קופת הישיבה וקופת מתן בסתר ובזכות הצדקה תוושע, וגם אנכי אעתיך בעדך!". לתקופת השנה נולד לו בן, ונקרא חיים חזקיהו על שם הרב הנערץ. הגאון נפטר בשנת תרס"ה. כשנה וחצי לאחר מכן הזדמן רבי משה בלוי זצ"ל לחברון, ובספר זכרונותיו סיפר: העיר רעשה וגעשה. פורעים ערבים פרקו את המצבה וניסו להוציא את הגאון מקברו. החלו למשוך ברגליו, אך כאשר נוכחו שהגוף שלם כביום הקבורה והתכריכים נוצצים כשלג, אין עליהם כל כתם, נבהלו וברחו. וכל התושבים מנער ועד זקן יצאו לבית העלמין לחזות בפלא, וגם אני בתוכם. וראו הכל כי שם ה' נקרא על הצדיק ולא שלטה בו רימה, והיתה התעוררות רבה. וזכות ישיני חברון - במערת המכפלה, וכל גאוניה וקדושיה לדורותם - תגן על בני המקום ועל כל יושבי ארץ הקודש, ועל עם ישראל כולו.

(מעיינן השבוע)

נאמר: "ומוראכם וחייתכם יתן ה' על כל חיית הארץ", בתנאי שתהיו נחונים בצלם אלוקים. ובהקשר זה נספר מעשה: בעיר מכנאס ישנו מבוי נתום הנקרא "מבוי אל - עטר" על שם הנגיד רבי משה בן עטר זצ"ל, ובמבוי הנקרא "מבוי אל - עטר" על שם הנגיד רבי משה בן עטר זצ"ל, ובמבוי נתום הנקרא "מבוי אל - עטר" על שם הנגיד רבי משה בן עטר זצ"ל. לבית כנסת זה נקשר מעשה נפלא, כפי שמספר מהר"י מנאש זצ"ל (אוצר המכתבים ח"א): "... ושם יש בית כנסת לימין הנכנס למבוי, אורכה יותר על רוחבה. יש בה שני היכלות. אחד באמצע, במערבה, ואחד בעלית קיר שבצפונה. וסיפר לי זקן אחד ששמע מאבותיו, שבנה אותה הנגיד כמהר"ר משה בן עטר ז"ל זה יותר ממאתים שנה. בית הכנסת הזה קרוי בזמן קדום על שם הנגיד רבי משה בן עטר הנ"ל, ועתה הוא נקרא בפי הכל על שם הגאון המפורסם שמואל ואעיש זיע"א. נבש"מ שנת תקע"ח לפ"ק. ושמעתי מכמה זקנים, שבזמן הרה"ג במוהר"ר שמואל ואעיש זצ"ל, צדו הערבים מהיער לביאה אחת חיה, והביאה דורון למלך. והכניסה לגן אחד ברחוב הישמעאלים, וקשר אותה בצוארה בשלשלאות של ברזל, ומינה עליה ערבי אחד להאכילה ולהשקותה. יום אחד ברחה והזיקה הרבה ישמעאלים. ואז גזר המלך על היהודים לתת לו חצר אחת ברחוב היהודים, בחושבו שאף אם תצא ותזיק, תזיק רק ליהודים, ומה בכך. והוציאו היהודים הרבה שוחך על זה, ולא הועילו. ונתנו לו חצר אחת, היינו הראשונה לימין הנכנס למבוי אל - עטר, שעדיין נקרא "דאר אלבייא", דהיינו חצר הלבאיא, על שם המעשה. והביאו אותה שם, וקשרו אותה בשלשלאות של ברזל, והערבי הממונה היה בא בוקר וערב לתת לה מחסורה. ערב אחד הניח הדלת פתוחה בשוגג או במזיד, ובאשמורת הבוקר בעוד לילה ניתקה עוד פעם השלשלת ויצאה לחוץ. ומפני שכל החצרות היו סגורות, לא מצאה מקום להכנס, והיתה משוטטת עד שהגיעה לבית כנסת של הרב הנזכר, שהיה פתוח. והיה הרב הקדוש רבי שמואל ואעיש קורא שם כדרכו בכל יום בקשות עד הבוקר... והתחילה לנהום

והייתם לי סגולה

בדוק ומנוסה שיש הצלחה כשמושך האדם ומאריך ביציאת השבת.

סגולה לפרנסה טובה ולעשירות ליטול ידיים לסעודה בשפע רב, וכל המזלזל בנטילת ידיים יבוא לידי עניות חלילה.

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוֹגֵרְבִי שליט"א

זינור הבנים

ילדים מרביצים! מה עושים?

בספר בני חביבי הביא, שכלל הזהב במריבות בין ילדים הוא: "אל תתערבו!", זו המריבה שלהם וזה העסק שלהם, ועליכם להשאר מחוץ לתמונה. אם תתערבו, עלולים להאשים אתכם בנקיטת עמדה כלפי אחד מהצדדים, וכך, לא תסייעו במאום בהתערבותכם. אם אתם רוצים לנזוף בהם על-כך שהם מתקוטטים, המתינו עד שיירגעו הרוחות. הילדים לא יקשיבו לכם באמצע מריבה. מאוחר יותר, תוכלו להסביר להם מה לא בסדר במריבות. אפילו כאשר הם מכים זה את זה, כל עוד איש אינו נפגע, הדבר עדיין נחשב כנורמלי. כמובן, שאין תועלת לצוות עליהם לא להרביץ. הם ישכחו מה אמרתם ברגע שתפסיקו לדבר. הרבה יותר נכון למצוא דרכים כיצד לחזק רגשי אחוה וידידות בין האחים. אפשר לעודד אותם להתחרות ביניהם במעשה חסד, או להציע פרס למי שמוותר. כשיודעים שאפשר להרוויח, קל יותר להתגבר. והביא שם: אם אחת סיפרה כיצד בן השכנים דחף באלימות את בנה והפילו ארצה. כאשר נזפה בשכנתה על-כך שהיא לא מחנכת את בנה, ענתה לה השכנה: "שאלתי רב, והוא אמר לי לא לעשות עסק' מהתוקפנות שלו". אינני יודע מי הוא הרב שאמר דבר כזה, אך אין ספק שהוא לא התכוין שמותר לילד לפגוע בילדים אחרים. אתם יכולים לחנך את ילדיכם לפי ראות עיניכם, אך אסור לכם להרשות להם לפגוע בילדים אחרים. אין לילדיכם כל זכות להרביץ למישהו, ולא משנה כמה הם תוקפניים. יש להבהיר זאת בתקיפות רבה. אסור להם, בשום פנים ואופן, לפגוע בילדים אחרים ולהזיק להם. ושמעתי מגדולים (כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה זצוק"ל, כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א, הגר"י זילברשטיין שליט"א ועוד) שצריך מקטנות לשנן לילדים, שהמרים יד על חבירו... ולהסביר ולמנוע, אך לא לוותר בשום אופן ויפה שעה אחת קודם... ועם תפילות יש סיכוי לראות בטוב.

שלום בית

הוא עצבני? היא עצבנית? מתפרצים מהר מידי? יש סיבה!

רועה נאמן לעדתו היה רבי ישעיהו ברדקי זצ"ל, ראש העדה האשכנזית בירושלים. הוא נשא על שיכמו את סיבלם ודאג לטובתם ויצג את העדה לפני השלטונות. ליבו היה ער לכל צר ומצוק, והתאמץ לעזור לכל מר נפש וקשה יום. פעם בערב שבת קודש נכנס אליו עני וגילה לו, כי בביתו אין לחם לשבת. רבי ישעיה רצה לעזור לעני, אך כסף מזומן לא היה בידו. נטל פמוט אחד ונתנו לעני במתנה, ואמר לו שימכרנו ובדמיו יקנה צרכי שבת. כעבור שבועות מספר שוב נכנס אותו עני עם אותה בקשה, נטל רבי ישעיהו את הפמוט השני ונתנו לו. לא ארכו הימים ואותו עני שוב מתדפק על פתחו. רבי ישעיה שלא היה ביכולתו לעזור לו, נטל את ה"סטריימל" שלו ונתן ליהודי שימכרהו ויתפרנס ממנו. אותו עני מר נפש, לקח את השטריימל וחבט בפניו של רבי ישעיה, והתפרץ בחירופים על מה שאינו עוזר לו בכסף מזומן. הפטיר רבי ישעיה: אם יהודי מתפרץ בצורה קשה כזו, מי יודע עד היכן צרותיו וכאביו מגיעים, ומה גודל יגונו וסיבלו אם איבד כבר את שווי משקלו. לא התמהמה הרבה, פנה אל העני: בוא עימי מיד ונגייס לך עוד עזרה. וכך סיבב איתו רבי ישעיה על הפתחים עד שקיבל עזרה הגונה.

פעמים רבות הבעל חוזר מהכולל או העבודה והאישה מקבלת פניו בקיטון של רותחים ופעמים היא מקבלת את פניו בחיוך לבבי והוא... בר מינן. צריכים לדעת לדון לכף זכות, יש סיבה. לפני שמחזירים מנה אפיים נא לברר מה מציק? מה כואב? נחסוך הרבה יגון ואנחה ונשיג ששון ושמחה. בהצלחה.

אמרי שפר

- רה"ק רבי יוזל מנוברדוק אומר: בית המוסר הוא בית החרושת ובית ההיתוך תיקון כל החסרונות הרוחניים שבאדם.
- רה"ק רבי נפתלי אמסטרדם אומר: לימוד מוסר בהבנה שטחית - ישתומם: כדברים פשוטים אולי יחשבם. אך גנזי חוכמה מתגלים למתבוננים ומאירים כאור הקשת לנבונים.
- רה"ק רבי דוד בודניק אומר: לימוד המוסר בהשתפכות סתם ובהתפעלות מעורפלת ללא ברורים מגובשים ותכליתיים, דומה לאותו גנב שמרים קולו וצווח: "תפשו את הגנב" כדי שיתבלבלו ולא ירגישו בו.
- רה"ק רבי נפתלי אמסטרדם אומר: לימוד המוסר בהתפעלות, מחיה הלב ומשמח הנפש.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ומשול

עני גדול הייתי, לבוש בלואים ורעב מאוד. לא זו בלבד שלא הי לי עבדים ומשרתים שישמשוני, אלא אני בעצמי שפל הייתי מעבד ומשרת, ואף על פי כן באותו יום כל רגע וחגיגה היה מלא אושר אין קץ". היו כל האורחים מלאי פליאה והשתוממות לשמוע הדברים לפני המלך את כל בתי גנזיו ואמר לי, שאני יכול לקחת מהם, כל מה שלבי חפץ, אלא שלא אוכל לעשות כן כי אם באותו יום בלבד. אומנם רעב מאוד הייתי, צמא ויגע, אבל כלום נתתי דעתי על כך? להפך, אף לא הרגשתי כלל שאני רעב. אומנם לבוש הייתי בלואים, אבל את גודל שמחתי אין לשער, כי על כן ידעתי שכל רגע ורגע אני מתעשר והולך, וכל מעיני היו נתונים לאוצר היקר שסביבי - לקחת יותר ויותר, וברור היה לי שאסור לי להחמיץ אפילו רגע אחד. כך נמשך היום והלך, ואני עמדתי ומלאתי כלי, ככל שהוספתי כן גדלה שמחתי והלכה. כל אותו היום עבר עלי בלי דאגת אכילה ובלי צער של רעב וצמא - היה זה יום שכולו טוב ושמחה, שכמוהו לא היה לי לפני ולאחריי". הבורא יתברך הכניס את האדם לתוך בית אוצר, ורשות נתנה לו לאסוף מכל טוב. אלא שרשות זו לא נתנה לו כי אם ליום אחד בלבד, הינו רק לזמן הימצאו בעולם הזה, רק לתקופת חייו הקצרים בפרוזדור. כל מי שמבין מה רב הטוב הצפון לו, נוטל מן האוצרות שסביביו, ואוסף בלא הפסד אף רגע אחד, שכן יודע הוא כי כל מה שיחמיץ, שוב לא יחזור לידו. אדם זה הרי מאושר הוא מאוד בחייו, אינו מרגיש לא רעב ולא צמא, ולא אכפת לו שמלבושיו בלואים - כל מעיניו נתונים רק לדבר אחד, לאסוף מאוצרות היקרים: תורה ומעשים טובים, אלא שמצויים בני אדם הרבה הסבורים כאורחים אלה של אותו עשיר, כי היום המאושר ביותר בחיי האדם הוא יום בו הוא יושב בסעודה, אוכל ושותה ומשרת עומדים לפניו לשמשו. אולם לעתיד לבוא, כשיעמוד הוא יתברך ויסיי את עולת ליבנו, נהנה אנו מכל רגע ורגע שבחינו, שאנו נמצאים באוצרו של מלך, ורשות נתונה לנו לאסוף מכל יקר.

(משלי החפץ חיים)

מעשה בבן מלך שארעה לו תקלה והיה בסכנה גדולה, והציל את חייו איש עני אחד, שהיה לבוש בלואים והיה רעב וצמא וחסר כל. קרא לו המלך לאותו עני ואמר לו: "תודה אני חייב לך על שהצלת את חיי בני, ולכן זאת אעשה לך, רשות אתך לך להכנס לבית גנזי, ובמשך יום תמים תוכל להתהלך בבית אוצרותי ולקחת מהם מה שלבך חפץ, ברם זכור יפה - רשות זו נתונה לך ליום אחד בלבד". פתחו לפניו את אוצרות המלוכה. נקל לתאר היאך התנפל עני זה על ערמות הזהב, האבנים הטובות והמרגליות, העמים על עצמו ככל שיכול לשאת, ובמשך יום אחד נעשה אחד העשירים הגדולים ביותר במדינה. התחיל לשאת ולתת בכסף, האירה לו ההצלחה פנים, והוסיף עושר על עושרו. כך הלך האיש וגדל, עד היותו לעשיר הגדול ביותר בארץ. ומנהג היה בידו, שכל שנה ושנה, בבוא היום שבו ארע לו אותו מעשה, היה עורך סעודה גדולה ומשתה, וזימן אליו את כל שרי המלוכה והאנשים החשובים במדינה, וכולם היו שמחים איתו בשמחתו. וכך היה נוהג שנים רבות, עד שנשכתח כל הענין הראשון, ולא ידעו עוד האנשים את סיבת עושרו, ורק זאת ידעו כי עשיר מאוד האיש, ומסחרו פרץ בארץ. פעם ארע, שבשעה שערך כמנהגו את המשתה ביום השנה, וכל המוזמנים הסבו ליד השולחנות הערוכים והיטיבו לבם בסעודה והתענגו על כל טוב, עמד בעל הבית ופנה אל האורחים: "רבותי, הרשונת נא ושאאל אתכם דבר". עשו כולם אוזנם אפרסת ואמרו: "שאל נא, שאל". שאלם: "איזהו לדעתכם, היום המאושר ביותר בחיי?" ענו ואמרו: "דעתנו שהיום הזה הוא היום המאושר ביותר בחייך, וכן כל ימי השנה כיוצא בו, שבהם אתה עורך משתאות - ארמונותיך מקושטים ברוב פאר והדר, ובהם עומדים שולחנות ערוכים וכל טוב עליהם, גם כלי כסף וזהב וחפצי יקר. משרתים עומדים מסביבך מוכנים למלאות כל זמאולתיך, כל רבני המדינה, נכבדיה ושריה באים אליך לכבדך ביום שמחתך, ואתה יושב ביניהם לבוש כאחד מרוזני ארץ. כלום יכול להיות אושר גדול מזה?" צחק ואמר: "רבותי, טעות בידכם. יום אחר יש, והוא היום המאושר והיפה ביותר בחיי. עודני זוכר אותו היטב.

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

נשכב על מטתו, אינו צריך לקום כדי לקרוא קריאת שמע, אלא יכול לקרוא בשכיבה כשהוא מוטה על צידו, אבל אסור לקרוא (או לישון) כשהוא שוכב על גבו או על פניו. (ועדיף יותר לקרותה שלא בשכיבה).

מי שהתפלל ערבית מבעוד יום, ושכח לאחר מכן לקרוא קריאת שמע בעונתה, ונזכר בזמן שהוא קורא קריאת שמע על מטתו, יגמור קריאת שמע שעל המטה ואחר כך יקרא שוב קריאת שמע בשביל קריאת שמע בעונתה. וכל זה כשנזכר לאחר שכבר התחיל לקרוא קריאת שמע, וממילא לא היתה כונה בתחילת הקריאה לצאת ידי חובה, אבל אם כיוון בתחילת הקריאה לצאת ידי חובה, מועיל שיקרא פעם אחת, ויועיל גם לקריאת שמע בעונתה וגם לקריאת שמע שעל המטה.

ההולך לישון אחר חצות לילה, צריך (על פי הקבלה) לקרוא קריאת שמע שעל המטה לפני חצות, וכן יאמר את הפסוקים שקוראים בקריאת שמע שעל המטה. וכן אם נשאר ערים עד הבוקר כגון בליל שבועות, יקרא קריאת שמע עם כל הפסוקים (בלי ברכת המפיל) לפני חצות. וכן המנהג בירושלים עיר הקודש של חכמים וסופרים, שבכל הלילות שיושבים לעסוק בתורה, מרכיזים בקול רם מעט קודם חצות להפסיק ממשנתם, ולומר סדר קריאת שמע שעל המטה עם כל פרטיו. ולאחר מכן שהולך לישון אין צריך לקרוא כלום.

הקורא קריאת שמע שעל המטה (שאינה אלא להגן מפני המזיקים), ושמע דברים שבקדושה, עונה אפילו באמצע פסוק "שמע ישראל", ובאמצע "ברוך שם", אלא אם כן התפלל ערבית וקרא קריאת שמע קודם הזמן, שאז קריאת שמע שעל המטה היא גם לצאת ידי חובת מצות קריאת שמע של ערבית. (התפילה והלכותיה)

פן יבלע תיבות ואותיות, ולכן צריך תגבורת גדולה בעת ההיא להתאזר לקרותה כראוי.

הקורא קריאת שמע שעל המטה, חוזר ואומר (לאחר שאמר "אני ה' אלקיכם"): "ה' אלקיכם אמת", כדי להשלים לרמ"ח תיבות.

ברכת המפיל חבלי שינה על עיני, הנאמרת עם קריאת שמע שעל המטה, צריך לאומרה בשם ומלכות כשישן לפני חצות הלילה. ואין להקל בברכה שמפורשת בתלמוד. וסגולה נפלאה לכל אדם לומר ברכת המפיל בכונה, שעל ידי זה ניצולים ממחשבות והרהורים בלילה.

יש להשתדל בכל עוז שלא להפסיק בדיבור בין ברכת המפיל לשינה, זולת בפסוקי קריאת שמע ושאר פסוקים שבסידורים. ואם עבר ודיבר, אין ברכתו לבטלה, ואין צריך לחזור ולברך.

אם לאחר שבירך ברכת המפיל, תאב הוא לשנות מים, רשאי לברך ברכת שהכל על השתיה ללא כל חשש. וכן יש להקל ולדבר דבר נחוץ, כגון שהילד בוכה וצריך לדבר איתו ולהרגיעו. וכן צריך לברך ברכת אשר יצר אם הוצרך לנקביו לאחר ברכת המפיל, ואין בזה חשש הפסק. וכן אם נזדמן לו לברך ברכת ברכים ורעמים, יברך את הברכה.

מי שנזכר לאחר שבירך "ברכת המפיל" שלא התפלל תפילת ערבית, בודאי שצריך הוא להתפלל ערבית, ואין בזה חשש הפסק. וכן מי שנזכר שלא בירך ספירת העומר, יספור את ספירת העומר בברכה באותו זמן שנזכר, כיון שזה בגדר דבר נחוץ, ומותר להפסיק ולספור בברכה.

ההולך לישון אחר חצות הלילה, אינו מברך ברכת המפיל. וטוב שיאמרנה דרך תפילה ותחינה בלי שם ומלכות.

אין צורך לעמוד כשמברכים "ברכת המפיל", אלא אפשר לברך ברכה זו בישיבה. ומי שכבר

יזהר כל אדם מאוד בקריאת שמע שעל המטה לקרותה בכונה עצומה, כל המזמורים וכל הפסוקים. ואומנם בשולחן ערוך כתוב שיקרא פרשה ראשונה של קריאת שמע. אבל טוב לקרוא את כל שלוש פרשיות קריאת שמע שהן רמ"ח תיבות כדי לשמור רמ"ח אבריו. וכן מנהיגו לקרוא את כל קריאת שמע בשלימותה. ובפרט לפי דברי רבותינו המקובלים יש לקרוא קריאת שמע בשלימותה עם כל הסדר של קריאת שמע שעל המטה.

גם לדעת השולחן ערוך שכתב שיקרא פרשה ראשונה של קריאת שמע, המדובר הוא דוקא אם התפלל ערבית לאחר צאת הכוכבים, אבל אם התפלל ערבית לפני צאת הכוכבים, צריך מעיקר הדין לקרוא את כל שלוש פרשיות של קריאת שמע, ויכון לצאת ידי מצות קריאת שמע, וגם המצוה של זכירת יציאת מצרים. וכיון שקורא קריאת שמע לשם חובה, צריך ליהזר בכל פרטיה.

בקריאת שמע שעל המטה יכוין לתקן עון קרי וכל מה שיצא ממנו בין בשוגג בין במזיד, שימותו הגופים הסתמיים המלבישים לנשמות שעשקה אותם הסטרא אחרא מכוח אותן טיפות שיצאו ממנו לבטלה, ויחזרו אותן הנשמות לקדושה ויבואו בעולם הזה כשאר כל הנשמות הקדושות. ויש אדם שגדול כוח כונתו עד שיוכל להמית בכל לילה אלף וקכ"ה, ויש אדם שלא יוכל להמית אלא דבר יום ביומו, וכמספר הימים שחטא, כך צריך ימים אחרים כנגדם לתקן עון זה.

אמרו רבותינו בתלמוד: כל הקורא קריאת שמע על מטתו, מזיקים בדילין הימנו. והיינו שמתרחקים ממנו שלא יביאוהו לידי הרהורים רעים בשנתו ולידי טומאה.

בזמן שאדם קורא קריאת שמע על המטה, על הרוב השינה בין עיניו, ויש לחוש

בשורה משמחת! בשעה טובה ומוצלחת יצאו לאור הספרים החדשים של מו"ר שליט"א "בן פורת יוסף" חלקים ד', ה'.

לפרטים והזמנות 052-7629145

לכל פניה, מערכת העלון ישא ברכה: ת.ד. 5190 חולון, 03-5590992 (נא להשאיר הודעה בתא קולי), פקס: 03-5584485
למעוניינים שהעלון ישלח להם בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com